

Maži sutvėrimai – didelė grėsmė

Nuo seno dažnas lietuvis grįžęs iš miško ant kūno aptikdavo prisisiurbusių erkių. Tačiau niekam nekildavo minčių, kad kartu su šiuo parazitais parsineštų ir Laimo ligą ar erkinį encefalitą. Kodėl apie šių ligų pavojų kasmet kalbama vis daugiau?

Erkių veiklos sezonas trunka nuo kovo iki lapkričio ar net gruodžio mėnesio. Erkės gali išlikti aktyvi iki 5 laipsnių šilumos.

Erkė minta tik krauju ir „įsisegusi“ gali jį siurbti iki savaitės. Kartą per metus pasimaitinusios erkės be maisto gali išgyventi iki sezono pabaigos, o gyvena jos 3–4 metus.

Alkana erkė aukos dažniausiai tyko ant augalų (nepakildama nuo žemės aukščiau kaip 1–1,5 m). Besisiurbdama į odą, erkė išleidžia lašelį seilių, kuriose yra kraujo krešėjimą mažinančių, nuskausminančių ir cementinį kamštį formuojančių medžiagų, todėl įsisiurbimas būna neskausmingas ir nejaučiamas. Erkės renkasi kuo minkštesnę ir švelnesnę odos vietą, kur gausu kraujagyslių, kad galėtų lengviau įsisegti ir siurbti kraują. Dažniausiai aptinkamos pažastyse, kirkšnyse, už ausų, ant pilvo ar sėdmenų.

Erkių į namus gali parnešti lauke palakstęs šuo. Jeigu ji jau įsisiurbusi augintiniam, nukritusi antrąsyk neįsisiurbs žmogui. Tačiau jei šuo erkę parnešė ant kailio ir ši nukrito kambaryje, yra pavojus, kad ji įsisiurbs. Paprastai kambario temperatūroje erkės ilgai neišgyvena.

Erkės įkandimo pasekmės gali būti nepavydėtinos. Šie kraujasiurbiai platina sunkias ligas. Lietuvoje dažniausiai registruojamos dvi – Laimo liga ir erkinis encefalitas.

Erkinis encefalitas

Erkinis encefalitas – tai centrinės nervų sistemos liga, kurią sukelia erkinio encefalito virusas, taip pat šiai ligai būdingi ir liekamieji reiškiniai. Šį virusą užkrėsta erkė gali perduoti žmogui įkandimo metu.

Šia liga užsikrėsti taip pat galima, vartojant termiškai neapdorotą pieną ar jo produktus.

Žmogus, užsikrėtęs erkinio encefalito virusu, praėjus dviem ar trimis savaitėmis po erkės įkandimo, gali pajusti panašius į gripo simptomus. Dažniausiai atsiranda galvos skausmas, nedidelis karščiavimas, maudžia kūną. Šie simptomai trunka apie savaitę. Po to dauguma žmonių pasijunta geriau. Kas trečiam užkrėtam asmeniui virusas gali išplisti, pasiekti smegenų dangalus ir smegenis. Antroji erkinio encefalito banga

pasireiškia karščiavimu, stipriu galvos skausmu, vėmimu, galvos svaigimu, šaltkrėčiu, sąmonės sutrikimu. Atsiradus tokiems požymiams, reikia nedelsiant kreiptis į gydytoją

Laimo liga

Laimo ligą, kitaip vadinamą – boreliozę, sukelia bakterijos, kurios aptinkamos erkių virškinimo trakte. Nustatyta kad apie 30 procentų erkių yra borelijų nešiojos. Tačiau nežiūrint tokio didelio apkrėstumo, pavojus susirgti po pavienės erkės įkandimo nėra didelis. Kasmet borelioze Lietuvoje

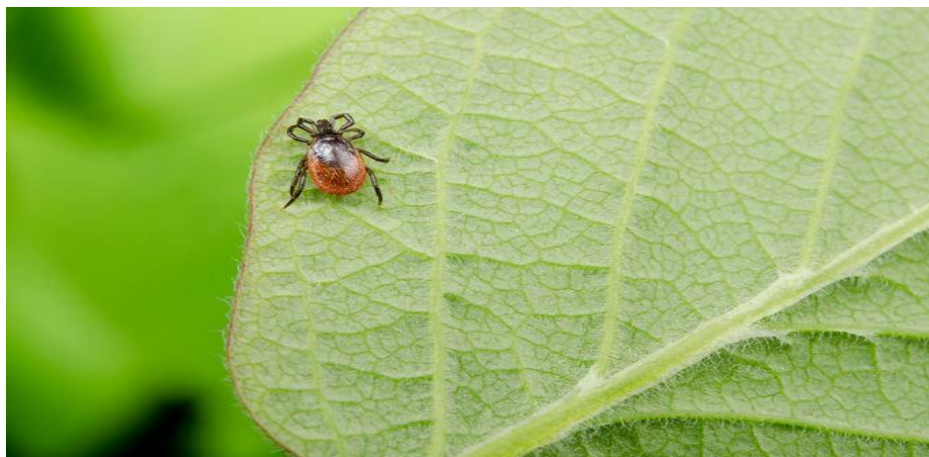
žmogus Laimo liga užsikrečia, kai erkė siurbdama kraują, į žaizdą suleidžia skysčius, kuriose yra šios ligos sukėlėjų. Būdingiausias Laimo ligos simptomas yra odos bėrimas, kuris atsiranda praėjus 1-4 savaitėms įkandimo vietoje. Bėrimas yra didesnis nei 5 cm diametro ir plinta toliau. Rečiau pasireiškia nervų sistemos, sąnarių, širdies ir kraujagyslių sistemos pažeidimo simptomai. Persirgus Laimo liga, imunitetas neįgyjamas, ir žmogus šia liga gali susirgti pakartotinai. Kol kas vakcinacijos prieš Laimo ligą nėra. Todėl norint išvengti šios ligos labai svarbios erkių gausą mažinančios bei individualios apsaugos nuo erkių priemonės.

Karas erkėms

Sveikatos priežiūros specialistai kasmet vis kartoja, kad norint išvengti erkių platinamų ligų, reikia skiepytis. Pilnai vakcinacijai reikia trijų dozių.

Erkinio encefalito vakcinosis užtikrina imuninę apsaugą nuo visų Europoje žinomų potipių. Vakcinaciją rekomenduojama pradėti ankstyvą pavasarį, kol dar neprasidėjęs erkių aktyvumo sezonas. Žmogus tampa pilnai apsaugotas praėjus 2 savaitėms nuo antrosios dozės suleidimo, tiek taikant įprastinę, tiek pagreitiną schemą.

Vakcinosis gamintojai nurodo, kad vakcinosis efektyvumas siekia 98 proc .

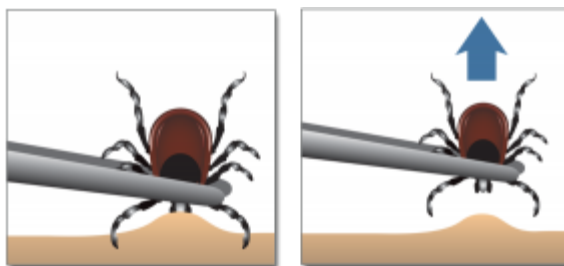
Kad poilsio gamtoje netrikdytų erkės, reikia nuo jų saugotis. Labai patikimas apsaugojimo būdas – tinkami drabužiai ir repelentai. Einant į mišką, reikėtų apsivilkti šviesiais drabužiais: viršutinė aprangos dalis turėtų būti ilgomis rankovėmis, kurių rankogaliai gerai priglustų prie riešo; kelnių klešnių apačia taip pat turėtų būti gerai prigludusi prie kūno. Galvą patartina apsirišti skarele arba užsidėti gerai priglundančią kepurę.

Grįžus iš vietų, kur gali būti erkių, reikėtų atidžiai apžiūrėti kūną, o dėvėtus drabužius palikti negyvenamoje patalpoje.

Ką daryti jei erkė įsisiurbė?

Pastebėjus įsisiurbusią erkę, reikia kuo skubiau ją ištraukti:

- Prieš traukdami nenaudokite riebalų ar kitų medžiagų – pašaliniai dirgikliai suintensyvina erkės mitybą.
- Pincetu sučiupkite erkę kuo arčiau odos, už galvutės nespaudžiant pilvelio. Traukdami pincetu erkės nesukiokite į visas puses, o traukite staigiu judesiu atgal.

- Erkės straubliukas turi mažų kabliukų, kurių pagalba įsitvirtina odoje, todėl pašalinus erkę, jis gali likti odoje. Pašalinus erkę, įkandimo vietą dezinfekuokite.
- Įsiminkite ar užsirašykite datą, kada įsisiurbusi erkė buvo pastebėta ir stebėkite įkandimo vietą.
- Pastebėjus raudoną dėmę (eritemą) ar pasireiškus simptomams panašiems į gripo, kuo skubiau kreipkitės į savo asmens gydytoją.

Pagal „erkes.lt“

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistė Svetlana Lemkienė